

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนไทยในรอบ 40 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2504-พ.ศ. 2547) มีอัตราที่สูงขึ้นถึง 33 เท่าตัว และมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในภาพรวมทุกประเภทอยู่ในอันดับที่ 40 ของโลก (WHO, 2004 อ้างถึงในบัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, 2549) โดยเฉพาะประชาชนอายุ 11 ปีขึ้นไป มีการดื่มเป็นประจำเพิ่มขึ้นอย่างมากจากร้อยละ 16.8 (พ.ศ. 2539) เป็น ร้อยละ 20.2 (พ.ศ. 2550) โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 4.7 เป็นร้อยละ 8 ทั้งนี้เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา อาทิเช่น ความตื่นเต้น ทำหาย ความต้องการหาประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เกิดความจำเจซ้ำซาก (สุริยเดว ทรีปาตี, 2551) มีความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองและต้องการการยอมรับในกลุ่มเพื่อนฝูงและเพื่อนมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นมากทำให้ถูกชักจูงได้ง่าย หากขาดความยับยั้งชั่งใจ จึงเป็นวัยที่เสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (สุวรรณ เรืองกาญจนเศรษฐ์, 2553)

จากข้อมูลที่ผ่านมาพบว่า อายุของการเริ่มต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นมีแนวโน้มลดลง โดยจากการศึกษาในโครงการเฝ้าระวังพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทยปี 2551 พบว่า อายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่มสุราเป็นครั้งแรก ในนักเรียนชายคือ 13 ปี ในนักเรียนหญิงคือ 14 ปี (สาวศิริ อัยฉัตรกรชัย, อโนชา หมิกทอง และธนอมศรี อินทนนท์, 2551) การเริ่มต้นดื่มเมื่ออายุน้อยลงทำให้วัยรุ่นมีโอกาสที่จะติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอนาคต (Grant & Dawson, 1997; Labrie, Rodrigues, Schiffman & Tawalbeh, 2008) นอกจากนี้ยังพบว่า เยาวชนชายอายุ 12-19 ปี ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนหญิง 2 เท่าตัว โดยเพศชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 17.8 เพศหญิงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 7.1 (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, 2551) ทั้งนี้เนื่องจากเยาวชนชายต้องการเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน อยากได้รับการยกย่องจากกลุ่ม ต้องการแสดงออกถึงความเป็นชายและความเป็นผู้ใหญ่ (สุริยัน อันทองทิม, 2550) รวมถึงเพศชายมีความตั้งใจ มีความคิดและตัดสินใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าในเพศหญิง (Maggs & Shim, 2005) และเพศชายยังมีปัจจัยพื้นฐานทางด้านอารมณ์ในการเผชิญความเครียดโดยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง (Wilson, Prichard, & Schaffer, 2004) นอกจากนี้สังคมและครอบครัวไทยยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนชายมากกว่าเยาวชนหญิง สังคม

โดยทั่วไปให้อิสระในการดื่มของเพศชาย (พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552)

เยาวชนชายจึงมีโอกาสเสี่ยงในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเยาวชนหญิง

วัยรุ่นมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ กล่าวคือพบว่า วัยรุ่นนิยมดื่มเบียร์มากที่สุด ดังเช่น การศึกษาของบุญเสริม หุตะแพทย์, ชินรัตน์ สมสืบ, ประกายรัตน์ ภัทรธิติ, สุรพร เสียนสลาย และกุลกานต์ อภิวัฒนสังการ (2547) พบว่า เยาวชนไทยดื่มเบียร์มากที่สุด โดยมักจะดื่มกับเพื่อน ๆ ในโอกาสพิเศษหรือเทศกาล สถานที่ดื่มมักดื่มที่บ้านเพื่อนและปริมาณการดื่มในแต่ละครั้งดื่มมากกว่า 1 แก้ว การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นอาจก่อให้เกิดความเจ็บป่วยตามมาในอนาคต โดยองค์การอนามัยโลกระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การบริโภคแอลกอฮอล์เป็นสาเหตุของการเกิดโรคถึงกว่า 60 โรค เช่น โรคกล้ามเนื้อหัวใจเสื่อม โรคกระเพาะอาหารอักเสบ โรคตับแข็ง โรคเลือดออกในสมอง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจล้มเหลว โรคมะเร็งกระเพาะอาหาร เป็นต้น (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, 2549) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังทำให้สภาพร่างกายทรุดโทรม ไม่สามารถที่จะปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้อย่างเต็มที่ บกพร่องในด้านการเรียน (มาโนช หล่อตระกูล และปราโมทย์ สุคนิษฐ์, 2546) ส่งผลให้อารมณ์มีการเปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิด ฟูมฟาย ขาดสมาธิ เกิดภาวะซึมเศร้าวิตกกังวล (Holland, 1998 อ้างถึงใน อริญญา แพ้จุ้ย, 2544) ผู้ที่ดื่มสุราเรื้อรังจะมีความเครียด ร้อยละ 51.2 และมีอาการซึมเศร้าได้ ร้อยละ 48.6 มีความคิดฆ่าตัวตาย ร้อยละ 11.9 คิดฆ่าผู้อื่น ร้อยละ 11.3 และจากการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 5 และ ปวช. 2 (2539-2547) ทั้งในเพศชายและเพศหญิงที่มีประสบการณ์เคยดื่มแอลกอฮอล์มีความเสี่ยงต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงหนึ่งปีที่ผ่านมา และเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัยมากกว่านักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์การดื่มเลยในชีวิต (บัณฑิต ศรีไพศาล และคณะ, 2551)

นอกจากนี้การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังส่งผลกระทบต่ออื่น ๆ อาทิเช่น การศึกษาของพนิดา นามจันดี (2549) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ดื่มแอลกอฮอล์มีการใช้สารเสพติดร่วมด้วย ร้อยละ 34.90 มีการทะเลาะวิวาท ร้อยละ 29.17 ขับขี่ยานพาหนะแล้วเกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 22.92 และมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ร้อยละ 29.17 และจากการศึกษาของ วนิดา พลเชียงสา (2549) พบว่า วัยรุ่น (13-21 ปี) มีอุบัติเหตุเพราะเมาแล้วขับ ร้อยละ 50 เมาแล้วทะเลาะวิวาท ร้อยละ 78.05 และยังก่อให้เกิดอาชญากรรม การฆาตกรรม จนกระทั่งการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (จิราพร เทพหนู, 2540; รุ่งวิทย์ มาสงามเมืองและคณะ, 2543) และจากการศึกษาของ วิศิษฐ์ จิวพจน์กำจร, ณัฐจารพ พิชัยณรงค์ และสุทธิลักษณ์ หนุรอด (2550) พบว่า เหตุการณ์ที่ตามมาจากการดื่มสุราของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1, 3, 5 ในภาคกลางของประเทศไทยคือ ถูกดำเนิน ร้อยละ 36.1 ทำข้อสอบ/งานสำคัญได้ไม่ดี เรียนไม่ทันเพื่อน ร้อยละ 31.8 และอาการเมาค้าง ร้อยละ 31.1

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนมีหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยภายในตัวบุคคลและสิ่งแวดล้อม ปัจจัยภายในตัวบุคคล อาทิเช่น อายุ เพศ ศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรู้สึกลึกซึ้งคุณค่าในตนเอง ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กล่าวคือ อายุที่มากขึ้นทำให้มีอัตราการดื่มเพิ่มขึ้น (ประกิจ โพธิอาสน์, 2541; อนงค์ คิชฐสังข์, 2550; Escobedo, Chorba, & Waxweiler, 1995) เยาวชนเพศชายมีอัตราการดื่มมากกว่าเพศหญิง (จิราภรณ์ เทพหนู, 2540; อนงค์ คิชฐสังข์, 2550; พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552; Makini et al., 2001) เยาวชนที่นับถือศาสนาอื่น ๆ มีพฤติกรรมการดื่มน้อยกว่าเยาวชนที่นับถือศาสนาพุทธ (สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย, อโนชา หมีกทอง และณอมศรี อินทนนท์, 2551) และ ศาสนาเป็นปัจจัยทำนายที่สำคัญกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Brown, Parks, Zimmerman & Phillips, 2001) เยาวชนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงทำให้มีพฤติกรรมการดื่มน้อยกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ (จิราภรณ์ เทพหนู, 2540; อนงค์ คิชฐสังข์, 2550; พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552; Makini et al., 2001) เยาวชนที่มีความรู้สึกลึกซึ้งคุณค่าในตนเองต่ำมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการดื่มน้อยกว่าผู้ที่มีความรู้สึกลึกซึ้งคุณค่าในตนเองสูง (ลักขณา เตมศิริกุลชัย, ภรณ์ วัฒนสมบุรณ์, ประภาเพ็ญ สุวรรณ และณัฐกมล ชาญสาธิตพร, 2542; พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552) เยาวชนที่มีทัศนคติทางบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มที่จะดื่มน้อยกว่าผู้ที่มีทัศนคติทางลบ (อัมมندا ไชยกาญจน์, 2549; อนงค์ คิชฐสังข์, 2550; พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552)

สำหรับปัจจัยสิ่งแวดล้อม จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าปัจจัยสิ่งแวดล้อม จากเพื่อน พบว่า เยาวชนที่มีเพื่อนสนิทที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะทำให้มีโอกาสดื่มตามไปด้วย (อัมมندا ไชยกาญจน์, 2549; อนงค์ คิชฐสังข์, 2550; Makini et al., 2001) ปัจจัยสิ่งแวดล้อม จากครอบครัว พบว่า เยาวชนที่มีพ่อแม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้มีโอกาสดื่มตามไปด้วย (พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552; Kuendig & Kuntsche, 2006) ความสัมพันธ์ ภายในครอบครัว ส่งผลต่อการดื่มของเยาวชนเช่นกัน (สิทธินันท์ เจริญรัตน์, 2543; เพ็ญพัทธ์ มุงคุณคำชาว, 2552; Kuendig & Kuntsche, 2006) ปัจจัยสิ่งแวดล้อมจากโรงเรียนและสังคม เช่น ความผูกพันกับโรงเรียน (สายใจ ชื่นคำ, 2542; พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552) กฎระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน (เพ็ญพัทธ์ มุงคุณคำชาว, 2552; Branstrom, Sjostrom & Andreasson, 2007) การใช้เวลาว่างของนักเรียน (อนงค์ คิชฐสังข์, 2550; Branstrom, Sjostrom & Andreasson, 2007) และ การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เพ็ญพัทธ์ มุงคุณคำชาว, 2552; Branstrom, Sjostrom & Andreasson, 2007) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากรายงานสถานการณ์การดื่มสุรา ปี พ.ศ. 2547 ในทุกภาคของประเทศไทย (บัณฑิต
ศรีไพศาล และคณะ, 2549) พบว่า ประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปในภาคกลางซึ่งรวมจังหวัดในเขต
ภาคตะวันออกเฉียงใต้ ไม่รวมกรุงเทพมหานครมีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นประจำสูง
เป็นอันดับ 2 (ร้อยละ 18) รองจากภาคเหนือ และจากการศึกษาของ พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์
ศรีสุริยเวศน์ (2552) ที่ทำการศึกษาเฉพาะในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า เยาวชนในช่วงอายุ 15-24 ปี
(มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และระดับ ปวช.) มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 44.3 โดยเพศชายมี
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิงเกือบ 2 เท่า กล่าวคือ เยาวชนชายมีการดื่มเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์ ร้อยละ 62.7 ส่วนเยาวชนหญิงมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 39.6 ซึ่งส่งผลให้
เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาจากการดื่มสุรา จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดหนึ่งในภาค
ตะวันออกเฉียงใต้ที่มีแนวโน้มการเกิดปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นเช่นเดียวกัน
โดยจากการศึกษาของ กฤษณา สังวรกิจ (2549) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตตำบล
ท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถึง
ร้อยละ 54.3 นักเรียนชายมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 68.1 ซึ่งมากกว่านักเรียนหญิงที่มี
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 40.0 ซึ่งเป็นอัตราการดื่มที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยในเขตภาค
ตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอำเภอบางน้ำเปรี้ยว เป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งอยู่ติดกับเขต
หนองจอก กรุงเทพมหานคร สภาพสังคมเป็นแบบกึ่งเมือง ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงาน
นอกบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน โดยพบว่า ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างในโรงงาน
อุตสาหกรรมถึง ร้อยละ 41.9 (รัฐพร ปุณณนรินทร์, 2547) ประกอบกับกำลังมีการขยายตัวของ
พื้นที่ อุตสาหกรรมจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีร้านค้าของชำ ร้านขายอาหาร สถานบันเทิงมีจำนวน
มากขึ้นและห้างสรรพสินค้าอีก 1 แห่ง ตั้งกระจายทั่วพื้นที่ ซึ่งร้านค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่มีการจำหน่าย
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยิ่งถ้าเป็นร้านค้าในเขตชนบทความเข้มงวดที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก็ยิ่งเป็นไปได้น้อย วัยรุ่นจึงมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้
ในอัตราที่สูงเช่นเดียวกัน

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ยังมีข้อจำกัดบางประการ เช่น เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ
พฤติกรรม (ปรพร แซ่ห่าน, 2550; เพ็ญหทัย กุลมาตย์, 2550 และสุริยัน อันทองทิพย์, 2550) และ
การศึกษาเพื่อหาปัจจัยเสี่ยงต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ประกิจ โพธิอาสน์, 2541; อนงค์
ดิษฐ์สังข์, 2550 และเพ็ญพักตร์ มงคุณคำขาว, 2552) เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม ปัจจัยป้องกัน
(Protective Factors) ก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยป้องกันจะเป็นสิ่งที่
ขัดขวางหรือยับยั้งการตัดสินใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงทางด้านสุขภาพหรือป้องกันการเกิด
พฤติกรรมเสี่ยงทางด้านสุขภาพได้ จึงทำให้มีโอกาสการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงน้อยลง (Keeler &
Kaiser, 2009) ปัจจัยป้องกันที่ควรให้ความสำคัญ ได้แก่ ต้นทุนชีวิต (Development Asset)

ซึ่งจากการศึกษาของ Murphey, Lamonda, Carney and Duncan (2004) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของการเสริมสร้างต้นทุนชีวิตของเยาวชนทั้ง 7 กับพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชน พบว่าเยาวชนที่มีต้นทุนชีวิตมากจะมีพฤติกรรมที่ดีมากขึ้นและมีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง ต้นทุนชีวิตจึงเป็นปัจจัยสร้างหรือปัจจัยเชิงบวกที่ได้รับอิทธิพลทั้งปัจจัยในตัวเด็กเองและปัจจัยจากภายนอก ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนและชุมชน (สุริยเดว ทรีปาตี, ม.ป.ป. ค) จึงควรมีการศึกษาทั้งปัจจัยเสี่ยงและปัจจัยป้องกันเพื่อหาแนวทางในการป้องกันตั้งแต่แรก (Blum, 1998) นอกจากนี้ยังพบว่า มีเพียงส่วนน้อยที่ทำการศึกษปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง ๆ ที่เป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเริ่มต้นดื่มครั้งแรก

การศึกษานี้จึงดำเนินการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในอำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีนิเวศวิทยา (Ecological System Theory) ร่วมกับแนวคิดเรื่องต้นทุนชีวิต (Developmental Asset) มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งครอบคลุมถึงปัจจัยภายในบุคคล (Intrapersonal Factors) ได้แก่ อายุ ศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และ พลังตัวตน ปัจจัยภายนอกบุคคล (Interpersonal Factors) ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับ การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พลังครอบครัว พลังสร้างปัญญา พลังเพื่อนและกิจกรรม พลังชุมชน ผลการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นแนวทางแก่พยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการนำไปหาแนวทางเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชนนั้น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ อายุ ศาสนา ทักษะคิดต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และ พลังตัวตน และปัจจัยภายนอกบุคคล ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่ได้รับ การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พลังครอบครัว พลังชุมชน พลังสร้างปัญญา และพลังเพื่อนและกิจกรรม ที่มี ความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

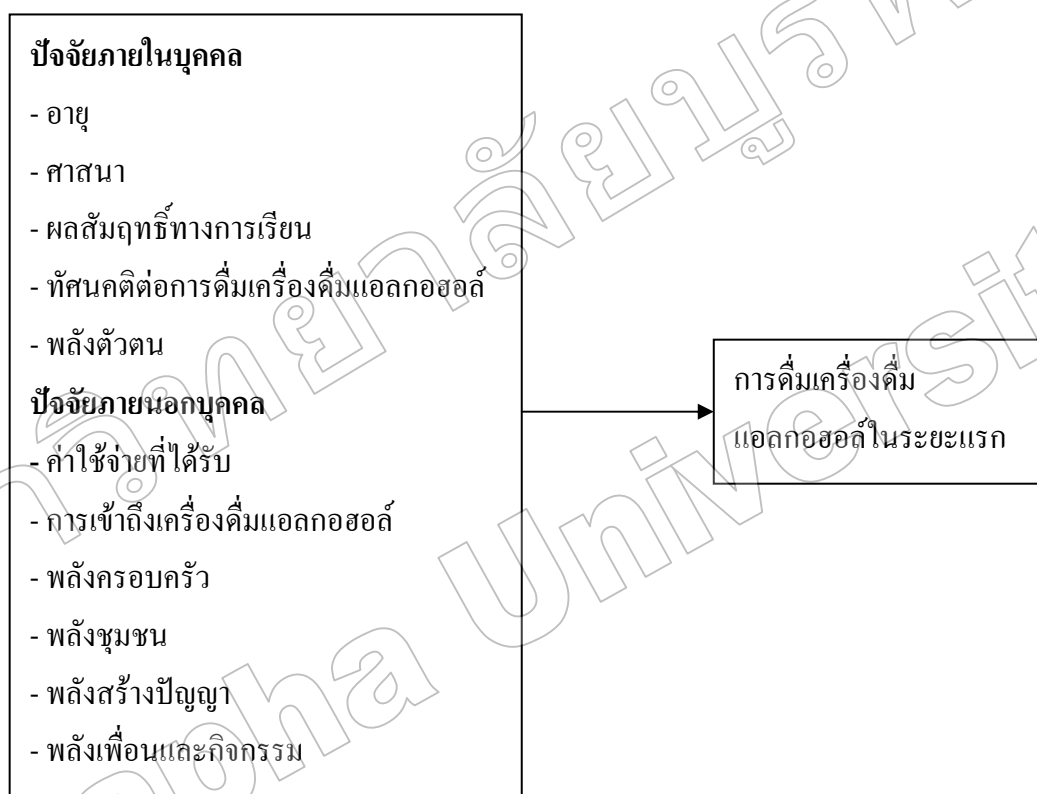
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ ของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีดังนี้

1. นักเรียนที่มีอายุมากมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่มีอายุน้อย
2. นักเรียนที่นับถือศาสนาพุทธมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่นับถือศาสนาอื่น
3. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) ต่ำมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA) สูง
4. นักเรียนที่มีทัศนคติเห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วยต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์
5. นักเรียนที่มีพลังตัวตนไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่าที่มีพลังตัวตนผ่านเกณฑ์
6. นักเรียนที่ได้รับเงินค่าใช้จ่ามากมีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่ได้รับเงินค่าใช้จ่าน้อย
7. นักเรียนที่มีการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ง่าย มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่มีการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ยาก
8. นักเรียนที่มีพลังครอบครัวยุติไม่ผ่านเกณฑ์ มีโอกาสที่จะมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่มีพลังครอบครัวผ่านเกณฑ์
9. นักเรียนที่มีพลังชุมชนไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่มีพลังชุมชนที่ผ่านเกณฑ์
10. นักเรียนที่มีพลังสร้างปัญญาไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่าที่มีพลังสร้างปัญญาที่ผ่านเกณฑ์
11. นักเรียนที่มีพลังเพื่อนและกิจกรรมไม่ผ่านเกณฑ์มีโอกาสดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรกๆ มากกว่านักเรียนที่มีพลังเพื่อนและกิจกรรมที่ผ่านเกณฑ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดระบบนิเวศวิทยาเชิงสังคมของ Bronfenbrenner (1994) และแนวคิดต้นทุนชีวิตมาประยุกต์ใช้ เนื่องจากพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นความสัมพันธ์ในระดับบุคคลกับสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีความเชื่อมโยงกันหลายระดับ ตั้งแต่หน่วย

เล็กที่สุดคือ ครอบครัว เพื่อน โรงเรียนจนถึงโครงสร้างสังคมที่ใหญ่ขึ้น โดยปัจจัยภายในบุคคล ประกอบด้วย อายุ ศาสนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อการดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ และพลังตัวตน ปัจจัยภายนอกบุคคลประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายที่ได้รับ การเข้าถึงเครื่องดัดแอลกอฮอล์ พลังครอบครัว พลังเพื่อนและกิจกรรม พลังสร้างปัญญา และพลังชุมชน ปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลต่อกระบวนการคิด การตัดสินใจในการเริ่มต้นดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาในนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เขตอำเภอ บางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554

นิยามศัพท์เฉพาะ

ต้นทุนชีวิตของวัยรุ่น หมายถึง ปัจจัยสร้างหรือคุณลักษณะที่ดีที่ประกอบด้วย ด้านจิตใจ สังคมและวัฒนธรรมของนักเรียนชายที่ส่งผลต่อกระบวนการคิด การตัดสินใจและการแสดงออกในรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับการเสริมสร้างให้เกิดขึ้น ตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยแบ่งเป็น 2 หมวด กล่าวคือ หมวดต้นทุนชีวิตภายนอกตัวบุคคล (External Asset) และ หมวดต้นทุนชีวิตภายในตัวบุคคล (Internal Asset) ประกอบด้วยพลัง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านพลังตัวตน ด้านพลังครอบครัว ด้านพลังชุมชน ด้านพลังสร้างปัญญา และ ด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม (สุริยเดว ทรีปาตี, ม.ป.ป. ข) ดังนี้

ด้านพลังตัวตน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนต่อความมีคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองและทักษะชีวิต วัดโดยใช้แบบสอบถามของ สุริยเดว ทรีปาตี (ม.ป.ป. ข)

ด้านพลังครอบครัว หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนต่อความรัก ความเอาใจใส่ วินัยและการมีชีวิตที่เป็นแบบอย่าง มีการติดตามและช่วยเหลือที่เหมาะสมเชิงบวกจากบุคคลในครอบครัว วัดโดยใช้แบบสอบถามของ สุริยเดว ทรีปาตี (ม.ป.ป. ข)

ด้านพลังชุมชน หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนต่อความเอื้ออาทร มีความเข้าใจเป็นมิตรไมตรีมีวินัยและเป็นแบบอย่างที่ดีของกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ มีความอบอุ่นความปลอดภัยภายในชุมชนและการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน วัดโดยใช้แบบสอบถามของ สุริยเดว ทรีปาตี (ม.ป.ป. ข)

ด้านพลังสร้างปัญญา หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนต่อความมุ่งมั่นในการเพิ่มทางปัญญา ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่น วัดโดยใช้แบบสอบถามของ สุริยเดว ทรีปาตี (ม.ป.ป. ข)

ด้านพลังเพื่อนและกิจกรรม หมายถึง การรับรู้ของนักเรียนต่อการทำกิจกรรมในหมู่เพื่อน ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน เกิดวินัยในหมู่เพื่อน วัดโดยใช้แบบสอบถามของ สุริยเดว ทรีปาตี (ม.ป.ป. ข)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่เป็นเกรดเฉลี่ยครั้งล่าสุดที่ได้รับ

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรก ซึ่งวัดโดยใช้แบบวัดของ Homsin (2006, อ้างถึงใน พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์, 2552) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Dimension) ด้านความรู้สึก (Affective Dimension) และด้านการปฏิบัติ (Behavioral Dimension)

ค่าใช้จ่ายที่ได้รับ หมายถึง นักเรียนได้รับเงินจากบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายเวลาไปโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น เพียงพอกับค่าใช้จ่าย เพียงพอกับค่าใช้จ่ายแต่ไม่มีเงิน

เหลือเก็บ เพียงพอกับค่าใช้จ่ายและมีเงินเหลือเก็บ

การเข้าถึงเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ หมายถึง การรับรู้ถึงความยากง่ายในการได้เครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาดื่ม วัดโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระยะแรก หมายถึง การเริ่มทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก และการดื่มเป็นครั้งคราวตามโอกาส ซึ่งเป็นข้อคำถามจากการศึกษาของ พรนภา หอมสินธุ์ และรุ่งรัตน์ ศรีสุริยเวศน์ (2552)